

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหางานวิจัย

การบริหารงานขององค์กรจำเป็นต้องมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและวินัยเป็นปัจจัยสำคัญในอันที่จะช่วยให้การบริหารงานขององค์กรบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพตามความมุ่งหมายขององค์กรนั้น ๆ ระเบียบหรือข้อบังคับที่ใช้ควบคุมความประพฤติและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ เรียกว่า “วินัย” (discipline) หากมีผู้ฝ่าฝืนไม่ประพฤติปฏิบัติตามวินัยที่ได้กำหนดไว้ องค์กรนั้นก็ต้องดำเนินการและลงโทษทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ผู้กระทำการฝ่าฝืนข้อกำหนดวินัย เพื่อให้ข้อกำหนดวินัยนั้นมีผลใช้บังคับและเพื่อรักษามาตรฐานความประพฤติของเจ้าหน้าที่ในองค์กร¹

ข้าราชการตุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นข้าราชการฝ่ายอัยการประเภทหนึ่งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ.2553 มาตรา 6² ซึ่งข้อกำหนดวินัยข้าราชการตุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด ได้ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 โดยอาศัยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ.2553 มาตรา 102 ซึ่งได้บัญญัติว่า “นอกจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ วินัย การรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ของข้าราชการตุรการ ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนสามัญ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ คำว่า “ก.พ.ค.” ให้หมายถึง “ก.อ.” คำว่า “ก.อ.” “อ.ก.พ.กระทรวง” และ “อ.ก.พ.กรม” ให้หมายถึง “อนุกรรมการที่ ก.อ.แต่งตั้งตามมาตรา 31” คำว่า “กระทรวง” ให้หมายถึง “สำนักงานอัยการสูงสุด” และคำว่า “รัฐมนตรี” ให้หมายถึง “อัยการสูงสุด”

¹ สุลาวัลย์ สุขปลั่ง, “ปัญหาการดำเนินการทางวินัยข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม”, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2553, หน้า 6.

² มาตรา 6 ข้าราชการฝ่ายอัยการ แบ่งออกเป็นสองประเภท คือ

(1) ข้าราชการอัยการ ได้แก่ ข้าราชการผู้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพนักงานอัยการตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ

(2) ข้าราชการตุรการ ได้แก่ ข้าราชการในสำนักงานอัยการสูงสุดนอกจาก (1)

นอกจากนี้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ.2553 มาตรา 103³ ยังบัญญัติให้ข้าราชการตุลาการ สำนักงานอัยการสูงสุด ต้องถือและปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและประมวลจรรยาบรรณ หากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัยด้วย ซึ่งในปัจจุบันสำนักงานอัยการสูงสุด ได้มีคำสั่งที่ 457/2551 ลงวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2551 เรื่องให้ใช้ประมวลจริยธรรมข้าราชการฝ่ายอัยการและบุคลากรของสำนักงานอัยการสูงสุด

วินัยข้าราชการตุลาการ สำนักงานอัยการสูงสุด มีความสำคัญดังต่อไปนี้

1. วินัยข้าราชการตุลาการ สำนักงานอัยการสูงสุด มีความสำคัญต่อราชการเป็นส่วนรวม กล่าวคือ วินัยจะช่วยเพิ่มพลังในการทำงาน ประสิทธิภาพในการทำงานและประสิทธิผลของงาน ขึ้นอยู่กับวินัยของคนที่ทำงานด้วยส่วนหนึ่ง เพราะข้าราชการตุลาการทุกคนเปรียบเหมือนตัวจักร แต่ละตัวของหน่วยงาน หากตัวจักรคด ๆ งอ ๆ หรือสนิมจับ หรือไม่กินเกลียวกับตัวจักรอื่น เครื่องจักรนั้นจะเดินไม่สะดวกหย่อนประสิทธิภาพอันใด หากข้าราชการตุลาการ สำนักงานอัยการสูงสุด ไม่มีวินัย งานของสำนักงานอัยการสูงสุดก็จะเดินไม่สะดวกและหย่อนประสิทธิภาพ ด้วยประสิทธิผลนั้นนั้น ถึงแม้ข้าราชการตุลาการจะมีความรู้ความสามารถดีแต่ถ้าหย่อนวินัยแล้วจะใช้งานไม่ได้ดีเท่าที่ควร⁴

2. วินัยข้าราชการตุลาการ สำนักงานอัยการสูงสุด มีความสำคัญต่อผู้บังคับบัญชา เพราะผู้บังคับบัญชามีหน้าที่จะต้องสั่งและมอบหมายงานให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติ และต้องควบคุมตรวจสอบรับผิดชอบงานนั้น รวมทั้งรับผิดชอบในการส่งเสริมและดูแลและมัดระวังให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 มาตรา 87⁵

3. วินัยข้าราชการตุลาการ สำนักงานอัยการสูงสุด มีความสำคัญต่อตัวข้าราชการตุลาการเองโดยตรง เพราะวินัยจะเป็นเครื่องนำคนไปในทางที่ดี ทำให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ผลดีมี

³ มาตรา 103 ข้าราชการตุลาการต้องถือและปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและประมวลจรรยาบรรณ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัย การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจรรยาบรรณ ให้ผู้บังคับบัญชารายงานให้อัยการสูงสุดทราบ และให้อัยการสูงสุดนำมาประกอบการพิจารณาในการแต่งตั้งและเลื่อนเงินเดือนด้วย

⁴ ก็นตพิชญ์ กอบเกียรติพัฒนา, “ปัญหาการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการส่วนท้องถิ่นไทย”, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2553, หน้า 22-23.

⁵ มาตรา 87 ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย และป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ.กำหนด

ประสิทธิภาพ ส่งผลให้เป็นความดีความชอบและความสามารถที่จะได้เลื่อนฐานะในทางราชการ ให้ก้าวหน้าไปตามลำดับ⁶

หากข้าราชการตุรการ สำนักงานอัยการสูงสุดได้กระทำผิดวินัย ย่อมทำให้ข้าราชการตุรการผู้นั้น ได้รับผลกระทบในเรื่องต่อไปนี้

1) เงินค่าตอบแทนพิเศษ

(ก) ข้าราชการตุรการผู้ใดถูกสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ให้งดจ่ายเงินค่าตอบแทนพิเศษแก่ข้าราชการผู้นั้น เป็นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ลงโทษ⁷

(ข) ข้าราชการตุรการผู้ใดถูกสั่งลงโทษตัดเงินเดือนหรือลดเงินเดือน ให้งดจ่ายเงินค่าตอบแทนพิเศษแก่ข้าราชการผู้นั้น เป็นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกลงโทษ⁸

2) การเลื่อนเงินเดือน

ข้าราชการตุรการที่จะได้รับการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนในแต่ละครั้งต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (2) ในครั้งปีที่แล้วมาต้องไม่ถูกลงโทษทางวินัยที่หนักกว่าโทษภาคทัณฑ์

3) เครื่องราชอิสริยาภรณ์

(ก) ข้าราชการตุรการผู้ถูกลงโทษทางวินัยในปีใด การนับระยะเวลาเพื่อเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เลื่อนชั้นตราให้สูงขึ้น ให้เพิ่มกำหนดระยะเวลาการขอพระราชทานอีก 1 ปี ยกเว้นโทษภาคทัณฑ์¹⁰

⁶ สำนักงาน ก.พ., เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ผู้การปฏิบัติ : แนวทางการเสริมสร้างวินัยและป้องกันการกระทำผิดวินัย (กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลเจ็ชส์, 2553), หน้า 26.

⁷ ระเบียบคณะกรรมการอัยการว่าด้วยเงินค่าตอบแทนพิเศษของข้าราชการตุรการสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ.2554 ข้อ 13 วรรคหนึ่ง

⁸ ระเบียบคณะกรรมการอัยการว่าด้วยเงินค่าตอบแทนพิเศษของข้าราชการตุรการสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ.2554 ข้อ 13 วรรคสอง

⁹ กฎ ก.พ.ว่าด้วยการเลื่อนเงินเดือน พ.ศ.2552 ข้อ 8 (2) ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการอัยการว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ.2553 ข้อ 3

¹⁰ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก และเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย พ.ศ.2536 ข้อ 19 วรรคสอง

(ข) ข้าราชการตุลาการผู้ใดถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง และถูกตั้งกรรมการสอบสวนแล้ว คณะกรรมการอาจมีมติให้รอการพิจารณาการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับผู้นั้นไว้ก่อนก็ได้¹¹

(ค) ข้าราชการตุลาการผู้ใดเป็นผู้ถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกเพราะกระทำผิดวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนหรือตามกฎหมายอื่น โดยคำสั่งอันถึงที่สุด ให้ดำเนินการเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์จากข้าราชการผู้นั้นทุกชั้นตรา เว้นแต่กรณีที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์แต่เพียงบางชั้นตรา¹²

4) เหรียญจักรพรรดิมาลา

ข้าราชการตุลาการผู้ใดเคยถูกลงโทษทางวินัย แม้ต่อมาภายหลังจะมีการตราพระราชบัญญัติล้างมลทินก็ตาม ข้าราชการตุลาการผู้นั้นไม่มีสิทธิขอพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลาตามพระราชบัญญัติเหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลา พ.ศ.2548 ตามหนังสือ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0217/ว 187 ลงวันที่ 6 กันยายน 2538 เรื่องหารือเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลา ความว่า

ด้วยได้มีส่วนราชการบางแห่งขอหารือเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้เสนอขอพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลา ตามพระราชบัญญัติเหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลา พ.ศ.2548 มาตรา 8 ที่กำหนดว่า “เหรียญจักรพรรดิมาลาสำหรับพระราชทานข้าราชการฝ่ายพลเรือนที่รับราชการมาด้วยความเรียบร้อยเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 25 ปี” คำว่า ข้าราชการพลเรือนที่รับราชการมาด้วยความเรียบร้อยเป็นเวลา 25 ปี นั้น หมายถึงเฉพาะผู้ที่ไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยตลอดระยะเวลาตั้งแต่เริ่มรับราชการจนถึงปีที่ขอพระราชทานเท่านั้น หรือหมายรวมถึงผู้ที่เคยถูกลงโทษทางวินัยแต่ได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พ.ศ.2526 และพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระชนมพรรษา 60 พรรษา พ.ศ.2530 ด้วยหรือไม่

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พ.ศ.2526 และพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระชนมพรรษา 60 พรรษา พ.ศ.2530 ที่ให้ล้างมลทินให้แก่บรรดาผู้ถูกลงโทษทางวินัยซึ่งได้กระทำก่อนหรือในวันที่ 6 เมษายน

¹¹ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก และเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย พ.ศ.2536 ข้อ 20

¹² ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ พ.ศ.2548 ข้อ 6 และข้อ 7

2525 และวันที่ 5 ธันวาคม 2530 และได้รับโทษหรือทัณฑ์ทั้งหมดหรือบางส่วนไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัติใช้บังคับ ให้ถือว่าผู้นั้นมิได้ถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ทางวินัย เป็นการล้างแต่เฉพาะโทษเท่านั้น หาได้ล้างการกระทำผิดนั้นด้วยไม่ จึงต้องถือว่า ผู้ที่ได้รับการล้างมลทินยังคงเป็นผู้มีความผิดอยู่ ประกอบกับพระราชบัญญัติดังกล่าวทั้ง 2 ฉบับก็ได้กำหนดให้การล้างมลทินไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ได้รับการล้างมลทินในอันที่จะเรียกร้องสิทธิเพื่อประโยชน์ใด ๆ ที่เสียไปแล้ว เพราะการถูกลงโทษก่อนที่พระราชบัญญัติล้างมลทินจะมีผลบังคับใช้ เนื่องจากสิทธิประโยชน์เช่นว่านั้นเป็นสิทธิประโยชน์ที่เรียกร้องไม่ได้ สำนักเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงพิจารณาเห็นว่า การเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลาให้แก่ข้าราชการพลเรือนที่รับราชการมาด้วยความเรียบร้อยเป็นเวลา 25 ปี หมายถึงเฉพาะผู้ที่รับราชการมาโดยไม่เคยกระทำความผิดมาก่อนตั้งแต่เริ่มรับราชการจนถึงปีที่ขอพระราชทาน ทั้งนี้เพื่อให้ได้บุคคลที่ประพฤติตนสมแก่เกียรติในการได้รับพระราชทาน ดังนั้น การที่ข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำความผิดวินัยแต่ได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ ข้าราชการพลเรือนผู้นั้นจึงยังมีความผิดอยู่ เพียงแต่ให้ถือว่าบุคคลนั้นมิได้เคยถูกลงโทษมาก่อน เมื่อยังเป็นผู้มีความผิดอยู่ จึงถือไม่ได้ว่าเป็นบุคคลที่ได้รับการมาด้วยความเรียบร้อย นอกจากนี้การที่สิทธิประโยชน์ในการขอรับพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลาเริ่มมีมาตั้งแต่เข้ารับราชการอันถือเป็นสิทธิประโยชน์ที่เกิดขึ้นก่อน เมื่อข้าราชการฝ่ายพลเรือนผู้นั้นถูกลงโทษทางวินัยและได้รับการล้างมลทินภายหลัง สิทธิประโยชน์ในการขอรับพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลาย่อมเสียไปและเป็นสิทธิประโยชน์ที่ไม่อาจเรียกร้องตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ.2526 และมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ พ.ศ.2530

5) บำเหน็จบำนาญ

ข้าราชการตุลาการซึ่งถูกไล่ออกจากราชการเพราะมีความผิด ไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญปกติ¹³

6) บำเหน็จตกทอด

ข้าราชการตุลาการผู้ใดมีกรณีหรือต้องหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงถึงแก่ความตายก่อนได้รับการวินิจฉัยในเรื่องที่กระทำความผิดวินัยนั้น ให้กระทรวงเจ้าสังกัดพิจารณาวินิจฉัยว่า ถ้าผู้นั้นไม่ถึงแก่ความตายเสียก่อน จะต้องได้รับโทษถึงไล่ออกหรือไม่ ถ้าเห็นว่าผู้นั้นจะต้องถูกลงโทษถึงไล่ออก ทายาทไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอดตามมาตรา 48¹⁴

¹³ พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.2494 มาตรา 8 (1)

¹⁴ พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.2494 มาตรา 53 วรรคหนึ่ง

จากความสำเร็จในเรื่องวินัยข้างต้น จึงได้กำหนดเป้าหมายไว้คือ ข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุดมีความรู้ความเข้าใจวินัยและสำนึกในหน้าที่ที่จะต้องรักษาวินัยข้าราชการธุรการ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มีผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของสำนักงานอัยการสูงสุด

สำหรับปัญหาที่ทำให้เป้าหมายไม่บรรลุผลตามที่กำหนดไว้คือปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) และปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) โดยปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์นั้นปรากฏว่า ข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องวินัย และขาดการเสริมสร้างโดยการส่งเสริมให้ข้าราชการธุรการมีวินัยด้วยตนเอง ดังจะเห็นได้จากมีการกระทำผิดวินัยของข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด ที่ผ่านมาทุกปี ส่วนปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นปรากฏว่า งานวินัย ฝ่ายการเจ้าหน้าที่¹⁵ ยังไม่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับเป็นแหล่งความรู้ในเรื่องวินัยและการรักษาวินัยข้าราชการธุรการ รวมทั้งแนวทางการลงโทษข้าราชการธุรการ เพื่อให้ข้าราชการธุรการและผู้บังคับบัญชาสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ดังกล่าวได้อย่างรวดเร็ว เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ และใช้เป็นช่องทางในการประสานงานผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์กันได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของงานวินัยข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด โดยนำระบบการจัดการความรู้มาช่วยแก้ปัญหา
2. เพื่อสร้างระบบการจัดการความรู้ด้านงานวินัยข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา เจริญทฤษฎี และหรือเชิงประยุกต์

1. ได้ระบบการจัดการความรู้ทางด้านวินัยข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด
2. ได้ระบบสารสนเทศ ข้อมูล และมาตรฐานในการทำงานด้านวินัยข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด

¹⁵ ประกาศคณะกรรมการอัยการ เรื่องการแบ่งหน่วยงาน และการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานภายในของสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ.2554 ให้ “งานวินัยในฝ่ายการเจ้าหน้าที่” เป็น “สำนักบริหารงานวินัยและระบบคุณธรรม” ตั้งแต่วันที่ 3 กันยายน 2554

3. พัฒนาทักษะ เสริมสร้างประสบการณ์ เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน แก้ปัญหาการเปลี่ยนตำแหน่งงาน โดยใช้ประโยชน์จากระบบการจัดการความรู้

4. เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานด้านวินัยข้าราชการธุรการ โดยใช้ประโยชน์จากระบบการจัดการความรู้

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1.4.1 หัวข้อความรู้

ความรู้ที่ทำการศึกษาคือความรู้เกี่ยวกับเรื่องวินัยและการรักษาวินัยข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งข้อกำหนดวินัยได้กำหนดไว้ในหมวด 6 วินัยและการรักษาวินัย มาตรา 80 - มาตรา 89 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 โดยการเสริมสร้างและพัฒนาให้ข้าราชการธุรการมีวินัย การป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิดวินัย รวมทั้งการปราบปรามอันได้แก่การดำเนินการทางวินัยและลงโทษผู้กระทำผิดวินัยโดยเร็ว

สำหรับภารกิจที่สำคัญของงานวินัยข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด มี 2 ภารกิจ คือ

1. ภารกิจเสริมสร้างวินัยและป้องกันการกระทำผิดวินัย

“การเสริมสร้างและพัฒนา” หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยในตนเอง ด้วยวิธีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การฝึกอบรม การสร้างขวัญและกำลังใจ การจูงใจ หรือการอื่นใดอันจะเสริมสร้างและพัฒนาทัศนคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้เข้าไปในทางที่มีวินัย มีความภูมิใจในเกียรติและศักดิ์ศรี เห็นคุณค่าของการมีวินัยในตนเองและวินัยกลุ่ม¹⁶

“การป้องกัน” หมายถึง กระบวนการเสริมสร้างความรู้สึกรู้สึกผิดในทางที่ผิด การกำหนดหลักปฏิบัติงานที่ดีและให้ถือปฏิบัติเพื่อเป็นการลดแรงจูงใจที่จะนำไปสู่การกระทำผิดวินัย รวมทั้งการเอาใจใส่ สังเกตการณ์และขจัดเหตุที่อาจก่อให้เกิดการกระทำผิดวินัยอันเป็นการรักษาวินัยที่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ที่แตกต่างของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าส่วนราชการจะต้องทราบถึงปัญหา และสาเหตุแห่งการกระทำผิดวินัยที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง อันเป็นการป้องกันการกระทำผิดที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับภูมิสังคมนั้น ๆ¹⁷

¹⁶ สำนักงาน ก.พ., อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 6, หน้า 56.

¹⁷ เพิ่งอ้าง, หน้า 56.

2. การกิจการดำเนินการทางวินัยหรือการปราบปราม

“การปราบปราม” หมายถึง การดำเนินการทางวินัยซึ่งจะต้องดำเนินการโดยเร็ว ด้วยความยุติธรรม และปราศจากอคติ เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักรู้ถึงผลกระทบที่น่าเกรงกลัว อันเกิดจากกระทำผิดวินัย

1.4.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานวินัยธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด ได้แก่ สำนักงานอัยการในส่วนกลางและต่างจังหวัดทุกสำนักงาน ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ.2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2549 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 เพราะทุกสำนักงานดังกล่าวจะมีข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด ปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่

ทั้งนี้ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ.2546 ได้แบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานอัยการสูงสุด โดยกำหนดให้ฝ่ายการหน้าที่เป็นหน่วยงานภายในสำนักงานอำนวยการ และให้ฝ่ายการเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับงานบริหารงานบุคคลของข้าราชการธุรการและลูกจ้าง และงานสวัสดิการของสำนักงานอัยการสูงสุด เว้นแต่การฝึกอบรม ซึ่งงานวินัยข้าราชการธุรการจัดเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลของข้าราชการธุรการ ดังนั้นฝ่ายการเจ้าหน้าที่จึงเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการดำเนินการเกี่ยวกับงานวินัยข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด โดยมีงานวินัยเป็นผู้รับผิดชอบหนึ่ง ได้มีประกาศคณะกรรมการอัยการ เรื่องการแบ่งหน่วยงาน และการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานภายในของสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ.2554 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 3 กันยายน 2554 ให้ “งานวินัยในฝ่ายการเจ้าหน้าที่” เป็น “สำนักบริหารงานวินัยและระบบคุณธรรม” มีอำนาจและหน้าที่

(1) รับผิดชอบงานการดำเนินการทางวินัย งานพิจารณาความผิดและโทษ งานสั่งพักราชการ งานสั่งลงโทษ รวมทั้งงานเกี่ยวกับการกระทำผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ งานอุทธรณ์และร้องทุกข์ของข้าราชการธุรการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานอัยการสูงสุด

(2) ศึกษา วิเคราะห์หลักเกณฑ์ วิธีการและมาตรการดำเนินการทางวินัย รวมทั้งจัดทำระเบียบ คู่มือ และแนวทางปฏิบัติเพื่อพิทักษ์ส่งเสริมระบบคุณธรรมและจริยธรรมแก่ข้าราชการธุรการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานอัยการสูงสุด

(3) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

1.4.3 บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ผู้อำนวยการฝ่ายการเจ้าหน้าที่ เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการธุรการในฝ่ายการเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการดำเนินการเกี่ยวกับงานวินัยข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด จึงถือเป็นผู้บริหาร (Knowledge Decision Maker)

หัวหน้างานวินัย ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ เป็นผู้รับผิดชอบงานวินัยข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งมีประสบการณ์ในงานวินัยข้าราชการธุรการมานาน จึงถือเป็นผู้เชี่ยวชาญ (Knowledge Provider)

ผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย และป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัยตามมาตรา 87 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 และข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุดทุกคน ซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดวินัยที่กำหนดไว้ จึงถือเป็นปฏิบัติหรือผู้ใช้งาน (Knowledge User)

1.4.4 ภารกิจ/งาน

จากภารกิจที่สำคัญของงานวินัยข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด 2 ภารกิจดังกล่าว ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารปรากฏว่า ภารกิจการเสริมสร้างวินัยและป้องกันการกระทำผิดวินัย เป็นหัวข้อความรู้วิกฤตที่ควรจะต้องดำเนินการจัดการความรู้ก่อนภารกิจการดำเนินการทางวินัย เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องวินัย และขาดการเสริมสร้างโดยการส่งเสริมให้ข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด มีวินัยในตัวเอง